

DE DALTONSPIEGEL

reflectietool voor daltonleerkrachten

HOE IS DE DALTONSPIEGEL TOT STAND GEKOMEN?

Wij (Milou, Françoise en Rudger) zijn daltoncoördinator op onze school. In de gesprekken die wij met collega's voerden over daltononderwijs misten we een duidelijke leidraad. We hebben manieren om de daltonvaardigheden van de leerlingen te volgen, maar missen die voor de daltonprofessional. De Daltonspiegel hebben we ontwikkeld om aan deze behoefte te voldoen. De gesprekskaarten en reflectielijst zijn gebaseerd op een uitgebreid literatuuronderzoek. Ook hebben wij gebruik gemaakt van onze gezamenlijke jarenlange daltonervaring om tot de stellingen en kwaliteitseisen te komen.

WAAROM EEN DALTONSPIEGEL?

Reflecteren op het eigen handelen is één van de randvoorwaarden voor het geven van goed onderwijs. Een effectief schoolteam heeft een duidelijke visie en reflecteert voortdurend op deze visie (de Bruyckere, 2017). Daltonscholen hebben een duidelijke visie. Zij gaan immers uit van de dalton kernwaarden. Daarnaast brengen zij, zoals een goede daltonschool betaamt, nuances aan of focussen zij zich op gebieden die bij de behoeftes liggen van de leerlingen op de desbetreffende school.

Dit alles zorgt ervoor dat leerkrachten op verschillende daltonscholen verschillende kwaliteiten ontwikkelen en deze op een verschillende manier inzetten. De ultieme Daltonleerkracht bestaat dus ook niet. Wel merken wij dat er veel behoefte is aan een kader waarin je eigen daltonkwaliteiten zijn te meten, ontwikkelen en volgen. Waar sta je als daltonleerkracht en daltoncollega? In welke kernwaarde blink jij uit? Waar kan jij je nog ontwikkelen? Dit reflectiedocument nodigt uit tot een gesprek waarin je samen kunt komen tot ontwikkeldoelen of tot manieren waarop je de sterke eigenschappen nog effectiever in kan zetten. Daltononderwijs is immers niet alleen verbeteren wat beter kan, maar ook versterken wat sterk is.

Hoe gebruik je de Daltonspiegel?

De reflectietool Daltonspiegel bestaat uit twee onderdelen: een lijst met stellingen én een set gesprekskaarten. De gebruiker kiest zelf in welke volgorde deze worden gebruikt.

De gesprekskaarten

De gesprekskaarten zijn bedoeld om een dialoog over jouw daltonkwaliteiten als leerkracht en als collega te stimuleren.

Een gesprekskaart bevat vragen over één of meerdere kwaliteiten t.o.v. één van de daltonkernwaarden. Deze maken onderscheid tussen jouw gedrag als leerkracht en jouw gedrag als collega. De gesprekskaarten zijn zoveel mogelijk geordend per onderwerp, waardoor er twee tot vier gesprekskaarten per daltonkernwaarde zijn. De gesprekskaarten voor je rol als leerkracht hebben een andere kleur dan die voor je rol als collega. De vragen geven richting aan het gesprek dat jij met een collega voert. Tijdens dit gesprek bevaag je elkaar en wissel je ervaringen uit. De verdiepingvragen op de kaarten helpen hierbij.

Wij zijn van mening dat de kaarten vooral moeten worden ingezet om een dialoog te voeren tussen gelijkwaardige gesprekspartners. Leren doe je immers samen. De vragen die op de gesprekskaarten staan kunnen dan ook door beide gesprekspartners worden gesteld. Wij dagen de gebruikers uit om verder te kijken dan het 'WAT' en in te zoomen op het 'HOE' en vooral ook 'WAAROM'.

De kaarten zijn op een aantal manieren te gebruiken:

- De gebruikers kunnen ervoor kiezen om voorafgaand aan het gesprek ieder een aantal kaarten te kiezen die zij graag willen behandelen.
- De gesprekspartners kunnen de kaarten voor elkaar kiezen.
- De daltoncoördinator zou in gesprekken met collega's een aantal thema's centraal kunnen stellen en de daarvoor geschikte kaarten kunnen gebruiken.
- De kaarten worden random uit een stapel getrokken.

Daarnaast zijn de kaarten geschikt om te gebruiken in zowel kleine (duo's) als grote (interview / team) gesprekken. Een dialoog kost tijd. Wij raden daarom ook niet aan alle gesprekskaarten in één sessie te behandelen.

Het is interessant om bij te houden welke kaarten al gebruikt zijn en welke niet. Misschien willen jullie later nog eens terugkomen op één van de kaarten.

Leuk om de daltonspiegel in te vullen! Ik heb meteen ideeën over nieuwe ontwikkelpunten. (Sanne, daltonleerkracht).

Lijst met stellingen

De lijst met stellingen is bedoeld om je eigen kijk op jouw daltonkwaliteiten te inventariseren.

Hoe werkt de lijst met stellingen:

Stap 1: Je vult twee lijsten met stellingen in: een met kwaliteiten die belangrijk zijn als Daltonleerkracht, de ander voor je rol als collega.

(Deze lijst is in een volgende fase eventueel aan te passen voor het VO)

De gebruiker beoordeelt zichzelf per stelling, waarbij er zes antwoordmogelijkheden zijn. Hoe verder naar rechts je invult, hoe meer de stelling van toepassing is. Je geeft in de eerste lijst aan in hoeverre de stelling van toepassing is op jouw rol als leerkracht. De tweede lijst vul je in voor jouw rol als collega in het schoolteam. Is een vraag helemaal niet van toepassing voor jouw school of situatie, dan kun je deze overslaan.

Stap 2: Score op stellingenlijst in webgrafiek

De score op de stellingen wordt automatisch visueel gemaakt in een webgrafiek (zie onder voor een voorbeeld daarvan).

Hoe hoger de score, hoe sterker je scoort op de kernwaarde.

Hoe hoger de score, hoe groter het web.

De blauwe lijn geeft de score weer in je rol als leerkracht.

De oranje lijn geeft de score weer in je rol als collega.

Je reflecteert op je eigen kwaliteiten met het doel jezelf te verbeteren.

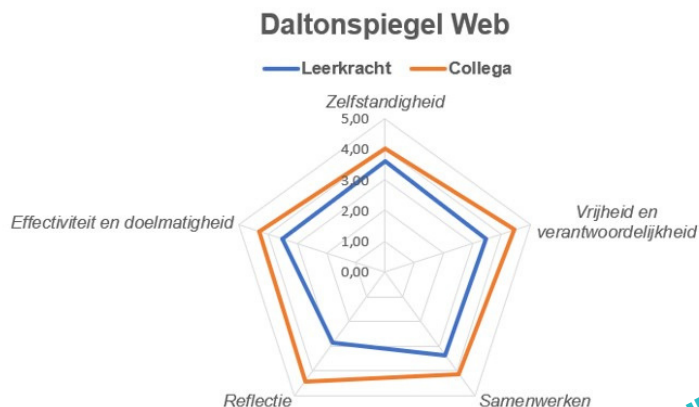
De resultaten uit deze reflectie kun je gebruiken om eigen leerdoelen te stellen.

De resultaten uit deze reflectie vormen een mooie start voor een gesprek met je collega's.

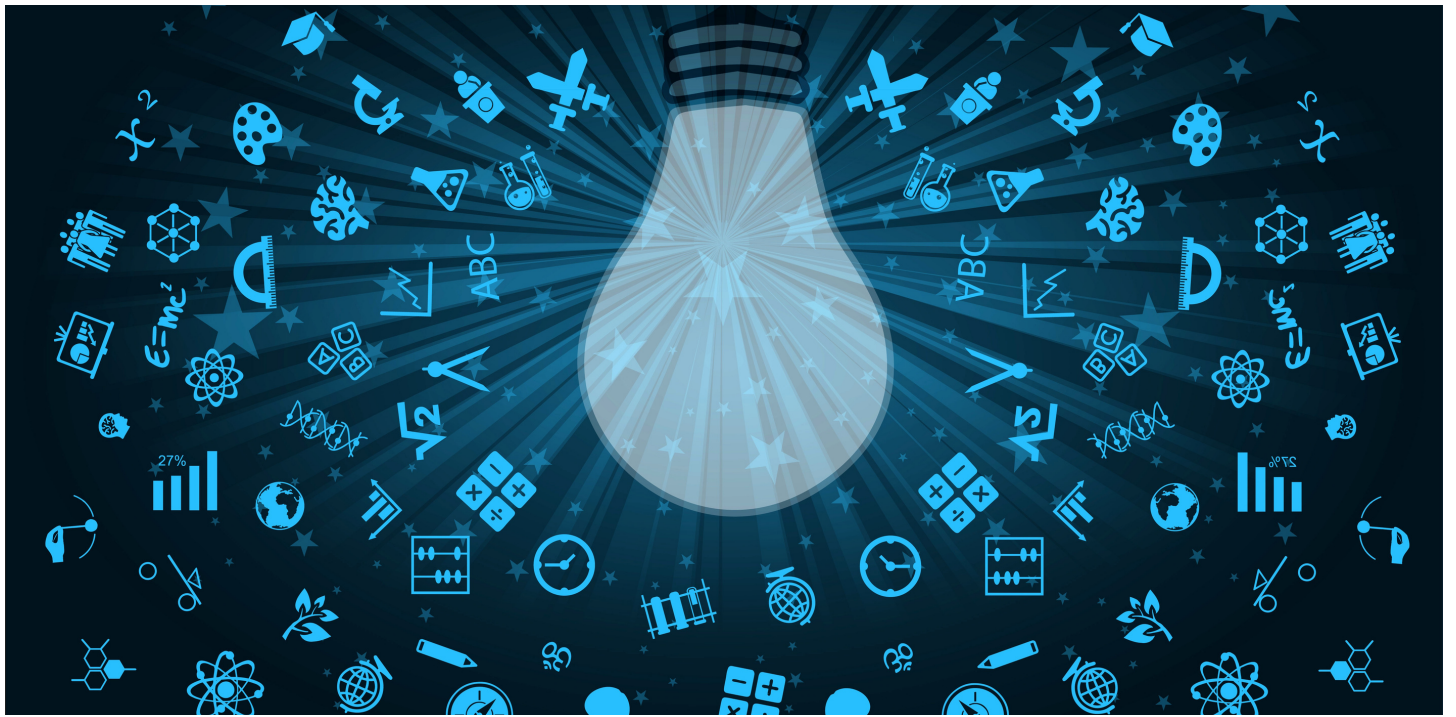
De dialoogkaarten sluiten aan bij de gestelde vragen en nodigen uit voor een verdiepend gesprek.

Voordelen:

- De webgrafiek maakt duidelijk of de kernwaarden in balans zijn en welke eventueel aandacht behoef.
- Wanneer verschillende personen het invullen kunnen verschillen een mooi gesprek opleveren.
- Wanneer je op verschillende momenten de webgrafiek invult wordt een ontwikkeling zichtbaar.
- De webgrafiek kan een plek krijgen in het leerkrachtportfolio.

Ik vond het verhelderend om te zien hoe ik op het spinnenweb scoor. Ik zie dat ik nog winst kan halen op het gebied van reflectie met de leerlingen. Een mooi ontwikkelpunt! (Nicolien, daltonleerkracht).

VOOR WIE IS DE DALTONSPIEGEL

en waarvoor zou je hem kunnen gebruiken?

1. Een leerkracht reflecteert op eigen kwaliteiten om zichzelf te verbeteren. Minder ontwikkelde kwaliteiten kunnen bv in een pop en/of door opleiding worden aangepakt.
2. Een leerkracht kan ermee een 360-graden reflectie doen door behalve het zelf in te vullen, ook directie, collega's, (eventueel ouders) en leerlingen (hogere groepen) het te laten invullen voor hem/haar.
3. Een intervisiegroep kan samen een (geleid) gesprek voeren over de dalton kernwaarden op school en in de klas.
4. Een daltoncoördinator kan het gebruiken bij de observatie en coaching van collega's.
5. De daltoncoördinator en directie kunnen het gebruiken om de kracht en de behoeftes van het schoolteam in kaart te brengen.
6. Als reflectiemiddel tijdens de daltonopleiding.

Toekomstig gebruik

Wij stellen de Daltonspiegel ter beschikking aan de NDV. Ons voorstel is dat de NDV de tool opneemt op de website, in een klantvriendelijke opmaak. Gebruikers kunnen na het invullen de score / web printen. Er kan een aangepaste versie komen voor VO.

De daltonspiegel is confronterend, maar wel op een stimulerende wijze! (Hans, daltonleerkracht).

Achter de daltonspiegel

Milou van Verseveld-Bakker
Leerkracht groep 0/1
Daltoncoördinator
Jan Ligthartschool
Wapenveld

‘De daltonspiegel is een prachtig middel om in gesprek te komen over jouw kwaliteiten als daltonleerkracht en collega.’

Rudger Minnee
Leerkracht groep 8
Daltoncoördinator
Daltonschool 't Palet
Leusden

‘We kijken regelmatig naar leerlinggedrag, maar hoe vaak kijken wij eigenlijk zelf in de spiegel?’

Françoise Smeele
Leerkracht groep 3
Daltoncoördinator
Juliana Daltonschool
Bussum

‘De daltonspiegel is een heel praktische tool die je snel inzicht geeft in je kwaliteiten en ontwikkelpunten.’

